

Література:

1. Біленчук Д.П. Кібрешахраї – хто вони? // Міліція України, 1999. №7-8. С.32-34.
2. Довбиш М. Кіберзлочинність в Україні [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.science-community.org/ru/node/16132>
3. Кіберзлочинність можна зупинити тільки спільними зусиллями [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.ukrbizn.com/vlast_biznes/632-kberzlochinnst-mozhna-zupiniti-tlki-splnimiti-zusillyami.html.
4. Судова практика розгляду справ про злочини у сфері використання електронно-обчислювальних машин (комп'ютерів), автоматизованих систем та комп'ютерних мереж і мереж електрозв'язку [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.scourt.gov.ua/clients/vsen.nsfh>.
5. Голуб А. Кіберзлочинність у всіх її проявах: види, наслідки та способи боротьби [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.gurt.org.ua/articles/34602/>

Особливості прояву моральної шкоди через поширення недостовірної інформації в мережі інтернет

Мороз А.С.

студентка 2 курсу

факультету № 4 ОДУВС

Науковий керівник: Сухарєва А.О.

старший викладач кафедри

цивільно-правових дисциплін ОДУВС

На сьогоднішній день є дуже частими випадками, коли розміщують різноманітну інформацію на інтернет-сайтах, сторінках соціальних мереж, блогах, які своїм змістом порушують права та інтереси фізичної особи, а також ділову репутацію фізичних і юридичних осіб. Це є проявом порушення особистих немайнових прав особи через недостовірну інформацію в мережі інтернет.

Недостовірною вважається інформація, яка викладена не правдиво або не відповідає дійсності. Таким чином, містить різні відомості про явища і події, яких взагалі не існувало, але бувають випадки коли відомості існують, але не відповідають дійсності, тобто не повні. Поширення інформації є демонстрація в громадських місцях плакатів, інших творів, гасел, опублікування у пресі, передання по телебаченні, чи з використанням інших засобів масової інформації, що за своїм змістом, а також формою, порочать та пригнічують гідність та честь фізичної або юридичної особи.

Проблеми захисту честі та гідності розглядали: Можаровська.К.В, Стефанчук. Р.О і Луспенік. Д.Д. Вони зазначали, що в деяких випадках коли інформацію яка порочить честь та гідність сприйняла особа, думка якої є для позивача важливо, тоді позивач має право вимагати від суду обов'язкового спростування інформації перед тією особою за рахунок відповідача, про що повинно бути зазначено у рішенні суду [3,108].

Слід зазначити, що виникнення моральної шкоди тісно пов'язане із обставинами справи, із самої особи, оскільки досить різні протиправні дії тягнуть неоднакові негативні наслідки негативного характеру для різних потерпілих.

Згідно із п.4, ст.23 ЦК України, моральна шкода полягає у приниженні честі та гідності фізичної особи, а також ділової репутації фізичних та юридичних осіб. Моральна шкода може стати наслідком порушення немайнових прав і благ – честі, гідності, свободи. Закріплення за державою важливого обов'язку забезпечення прав, і свобод людини, у випадку їх порушення, дає можливість звернутися до суду з метою захисту та відновлення, а також за компенсацією такої шкоди.

Право на відшкодування матеріальної шкоди дає людині право вимагати від порушника вчиняти певні дії які спрямовані на послаблення та усунення негативних наслідків, які викликані в приниженні гідності.

Моральна шкода підлягає відшкодуванню незалежно від майнової шкоди. Цивільний Кодекс України не встановлює ні мінімального, ні максимального розміру відшкодування. Відшкодування моральної шкоди є компенсація за втрати не майнового характеру, вона відшкодовується одноразово. Але законом чи договором буває передбачено не одноразове право на відшкодування. Розмір відшкодування моральної шкоди визначається судом з урахування змісту, в суті позивних вимог, характеру діяння особи, котра вчинила шкоду.

З аналізу судової практики можна виокремити основних суб'єктів, які найчастіше потребують захисту честі та ділової репутації. ЗМІ уважно пильнують за ними. Такими суб'єктами, зокрема, є

публічні та громадські діячі, посадові особи підприємств та органів державної влади і політики. Діяльність публічних осіб відіграє певну роль в суспільному житті, і досить частково є предметом обговорень в суспільстві, а тому і інформація, поширена стосовно даних осіб, може бути досить різною. Нерідко в публічних виступах, в засобах масової інформації або підчас інтерв'ю можна почути висловлювання образливого характеру в сторону конкретного держслужбовця, політика або іншої публічної особи.

Одним із способів захисту порушених прав є спростування недостовірної інформації, яка передбачена у ст.277 ЦК України. Положення даної статті, винесено у Загальні положення про особисті немайнові права фізичної особи – глава 20, тобто не пов'язання з питанням тільки захисту честі, гідності та ділової репутації, і можуть слугувати підставою самостійного звернення до суду за захистом порушених цих прав. Згідно з ст.270 ЦК України, якщо інформація, яка порушує особисті немайнові права особи, є достовірною, то вимоги по її спростуванню не можуть бути задоволені.

Суд повинен захистити право на таємницю приватного життя, та може зобов'язати відповідача відшкодувати моральну шкоду, якщо при вирішенні таких спорів буде встановлений факт, про поширення інформації про приватне життя позивача, що відповідає дійсності, та не порочить ділову репутацію, а також факт відсутності згоди позивача на поширення цієї інформації.

В даному випадку суду потрібно врахувати положення ч.11 ст. 30 Закону України «Про інформацію», в який встановлено, що інформація з обмеженим доступом може бути поширена без згоди її власника, якщо ця інформація є суспільно значимою. Якщо ця інформація є предметом громадського інтересу, і якщо право громадськості знати цю інформацію переважає право її власника на її захист, що відповідає практиці застосування європейським судом справ людини ст.8 Конвенції.

Спростування є специфічним та спеціальним цивільно-правовим способом захисту своїх прав, що полягає в доведенні помилковості певної поширеної недостовірної інформації. Такий спосіб захисту обумовлений не матеріальністю блага, який підлягає захисту.

У випадках, коли неможливо чи недоцільно провести спростування в такий самий спосіб, то воно повинно проходити в максимально наближеній формі, і бути ефективним. Спростування має бути обов'язково набране тим самим шрифтом, а також законом визначено верхню та нижню межу обсягу тексту спростування, що публікується в друкованому ЗМІ. У ст. 37 Закону України «Про друковані засоби масової інформації в Україні» зазначено, що обсяг спростування не може більше ніж у двічі перевищувати обсяг спростованого фрагменту опублікованого повідомлення або матеріалу. Також, забороняється щоб спростування було меншим, ніж половина стандартної сторінки машинописного тексту.

Крім спростування інформації, треба відзначити наявність спеціальних способів захисту, як право на відповідь, право на власне тлумачення обставин справи, коментар та репліку. Відмінність «спростуванням» та право на «відповідь», дуже значна. Спростування є добровільним фактом визнання такої інформації, тобто в цьому разі фізична особа, права якої порушено, отримує право вимагати відшкодування збитків та компенсацію моральної шкоди, тоді як «відповідь» таких правових наслідків не несе. Право на «відповідь» є правом висвітлення власної точки зору, що до поширеної інформації, висловлення коментарів що до такої інформації без визнання її недостовірної. І, спростування такої інформації здійснюється тільки особою, яка її розповсюджувала.

Окремим порушенням в інформаційній сфері слід виділити поширення наклепів чи безпідставних, образливих суджень. Розповсюджені випадки, коли позивач вимагає визнати розповсюджену про нього негативну інформацією безпідставною та образливою.

На підставі вище зазначеного можна зробити такі висновки :

1) моральна шкода, завдана фізичній або юридичній особі неправомірними діями чи бездіяльністю, відшкодується особою, яка її завдала за наявності її вини.

2) визнання поширеної інформації недостовірною, суди повинні визначити характер такої інформації та з'ясувати, чи є вона фактичним, чи оціночним судженням.

3) при захисті честі і гідності значну роль відіграє доказова база, оскільки не можна вважати обґрунтованим прийняття в розрахунок певних обставин, які в свою чергу доказами не підтверджені.

4) відшкодування за моральну шкоду може здійснюватися, у грошовій формі, яке є найбільш зручною, оскільки гроші є загальним еквівалентом.

5) важливими способами захисту за відшкодування моральної шкоди через поширення недостовірної інформації в мережах інтернет, є також: спростування недостовірної інформації, право на відповідь, право на власне тлумачення обставин справи.

Література:

1. Загальна теорія цивільного права: підручник/ за ред. О. А. Підобригори, Д. В. Бобрової – К, 2008р. – 454с .
2. Кохановська. О. В Теоретичні проблеми інформаційних відносин у цивільному праві: монографія/О. В. Кохановська. – К. , - 2006. – 463с .
3. Стефанчук. Т. О захист честі, гідності та ділової репутації в цивільному праві. – К. , 2015р.
4. Цивільний кодекс України [ст. 23 с. 9] , [ст. 270 с. 75] , [ст. 277 с. 76].
[<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/435-15>]

Фізична особа як учасник інформаційних відносин

Натяжко М.С.

студентка 2 курсу факультету № 4 ОДУВС

Науковий керівник: Сухарєва А.О.

старший викладач кафедри
цивільно-правових дисциплін ОДУВС

Сучасні люди живуть у столітті інформаційних технологій. У зв'язку з цим зростає кількість нових видів суспільних відносин, зокрема, важливу роль серед них відіграють саме інформаційні. Це сприяло необхідності доповнення і тлумачення законодавства, з'ясування ролі фізичної особи як учасника інформаційних відносин.

Дану тему у своїх працях розглядає М. В. Фігель. Він дає чітке визначення сутності інформаційних відносин та зазначає, що це саме ті правовідносини, які врегульовані нормами інформаційного права та учасники яких є носіями юридичних прав і обов'язків [1, с. 234].

О. В. Синеокий зазначає, що інформаційні відносини тісно пов'язані з моментом створення, розподілу та використання інформації. Як і М. В. Фігель, він вказує на те, що ці відносини врегульовані нормами інформаційного права і зауважує, що учасники таких відносин мають юридичні права та обов'язки [2, с. 98].

Пояснення суб'єктів інформаційних відносин надане Т. А. Костецькою, яка визначає, що суб'єктами таких відносин можуть бути юридичні і фізичні особи, які у свою чергу наділені правосуб'єктністю [3, с. 64].

Стаття 1 чинного ЗУ «Про інформацію» надає визначення інформації згідно з яким це будь-які відомості та/або дані, які можуть бути збережені на матеріальних носіях або відображені в електронному вигляді.

У свою чергу Цивільний кодекс України надає відомості про об'єкти цивільних прав. Зокрема п. 1 ст. 177 вказує, що у список цих об'єктів входить і інформація.

Стаття 34 Конституції України зазначає, що кожен має право вільно збирати, зберігати, використовувати і поширювати інформацію усно, письмово або в інший спосіб – на свій вибір. Стаття 5 ЗУ «Про інформацію» також вказує, що кожен має право на інформацію, що передбачає можливість вільного одержання, використання, поширення, зберігання та захисту інформації, необхідної для реалізації своїх прав, свобод і законних інтересів. Таким чином необхідно окреслити межі поняття «кожен». Стаття 4 ЗУ «Про інформацію» вказує, що одним із суб'єктів інформаційних відносин є фізична особа. Тобто, проаналізувавши статтю 24 Цивільного кодексу України, можна вказати, що фізична особа – це кожна людина. Саме вона має право брати участь в інформаційних відносинах.

Законодавство гарантує принципи, за якими фізична особа може користуватися своїм правом бути суб'єктом інформаційних відносин. До таких принципів належить створення умов для формування інформаційного суспільства, забезпечення доступу кожного до інформації, її безпеки та постійного оновлення, збагачення і зберігання. Крім того задля забезпечення охорони прав фізичних осіб інформація повинна бути достовірною і повною, фізична особа має право на свободу поглядів і переконань. Держава гарантує захищеність особи від втручання в її особисте та сімейне життя.

Приклад охорони інтересів фізичних осіб в інформаційних відносинах надають статті 307 та 308 Цивільного кодексу України. Ніхто не має права знімати на фото-, кіно-, теле- чи відеоплівку фізичну особу без її згоди. Якщо ж фізична особа надала згоду на такі дії, вона має право вимагати припинення публічного показу тієї частини, яка стосується її особистого життя.

Крім того джерелами захисту інформаційних відносин є і рішення органів судової влади, міжнародні угоди у галузі здійснення інформаційної політики. Яскравим прикладом слугує Рішення